

Suvestinė redakcija nuo 2008-07-09

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2006, Nr. [57-2056](#), i. k. 106110MISAK00B1-338

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS MAISTO IR VETERINARIJOS TARNYBOS
DIREKTORIUS**

**Į S A K Y M A S
DĖL NUOPLOVŲ PAĖMIMO LABORATORINIAM TYRIMUI METODINIŲ
NURODYMŲ PATVIRTINIMO**

2006 m. gegužės 17 d. Nr. B1-338
Vilnius

Vadovaudamasis 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 882/2004 *dėl valstybinės kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių*, 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 178/2002, nustatančiu maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įkuriančiu Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančiu su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 2005 m. lapkričio 15 d. Europos Komisijos reglamentu (EB) Nr. 2073/2005 *dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų* ir 2003 m. gruodžio 22 d. Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. B1-976 „Dėl valstybinės maisto kontrolės principų patvirtinimo“:

1. Tvirtinu pridedamus Nuoplovų paėmimo laboratoriniam tyrimui metodinius nurodymus.

2. P a v e d u:

2.1. įsakymo vykdymą apskričių, miestų, rajonų valstybinėms maisto ir veterinarijos tarnyboms;

2.2. įsakymo vykdymo kontrolę Maisto ir veterinarijos vidaus audito tarnybai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [B1-344](#), 2008-06-30, Žin., 2008, Nr. 77-3057 (2008-07-08), i. k. 108110MISAK00B1-344

PIRMASIS DIREKTORIAUS PAVADUOTOJAS
L. E. DIREKTORIAUS PAREIGAS

DARIUS REMEIKA

PATVIRTINTA

Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos
direktorium 2006 m. gegužės 17 d. įsakymu
Nr. B1-338

NUOPLOVŲ PAĖMIMO LABORATORINIAM TYRIMUI METODINIAI NURODYMAI**I. BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Nuoplovų paėmimo laboratoriniam tyrimui metodiniai nurodymai (toliau – Nurodymai) parengti atsižvelgiant į 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 *dėl valstybinės kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių*, 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 178/2002, nustatantį maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įkuriantį Europos maisto saugos tarnybą ir nustatantį su maisto saugos klausimais susijusias procedūras, 2005 m. lapkričio 15 d. Europos Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2073/2005 *dėl maisto produktų mikrobiologinių kriterijų* ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2003 m. gruodžio 22 d. įsakymą Nr. B1-976 „Dėl valstybinės maisto kontrolės principų patvirtinimo“.

2. Nurodymai skirti apskričių, miestų, rajonų valstybinių maisto ir veterinarijos tarnybų (toliau – teritorinės VMVT) pareigūnams, atliekantiems valstybinę maisto ir/ar pašarų kontrolę ūkio subjektuose.

3. Nurodymuose vartojamos sąvokos:

Nuoplovas – valstybinis mėginys, paimtas nuo švaraus tiriamojo paviršiaus, dezinfekcijos efektyvumo kontrolei ir/ar sanitarijos ar higienos būklei nustatyti.

Ūkio subjektas – maisto ir/ar pašarų tvarkymu užsiimantis fizinis ar juridinis asmuo.

Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – VMVT) – Lietuvos Respublikos kompetentinga institucija.

II. BENDRIEJI REIKALAVIMAI

4. Ūkio subjektų sanitarinės mikrobiologinės kontrolės tyrimo objektai – patalpų paviršiai, įrengimai, inventoriūs, indai, darbo drabužiai ir ūkio subjekte dirbančių darbuotojų rankos.

5. Teritorinių VMVT pareigūnai ima nuoplovas ūkio subjektuose ir tyrimus atlieka gavus pranešimą iš teritorinių visuomenės sveikatos centrų, gavus vartotojo skundą, nustačius VMVT ūkio subjektuose higieninės būklės pablogėjimą, taip pat esant kitoms objektyvioms priežastims.

6. Dezinfekcijos efektyvumo kontrolei nustatyti nuoplovas gali būti tiriamos dėl *Salmonella*, *Staphylococcus aureus*, *Listeria monocytogenes*, *Clostridium*, *Campylobacter*, koliforminių bakterijų bendram mikroorganizmų, mielių, pelėsinų grybų skaičiui nustatyti.

7. Nuoplovų ėmimui naudojami kontaktinių lėkštelių ir tamponų metodai, kuriais tiriami išvalyti, dezinfekuoti, sausi, plokšti, dideli ir lygūs paviršiai. Nuoplovas teritorinės VMVT pareigūnas ima prieš ūkio subjektui pradedant gamybą:

7.1. agarizuotų kontaktinių lėkštelių, kurių galiojimo laikas yra 7 dienos ir kurios laikomos plastikiniuose hermetiniuose maišeliuose +2–+4° C temperatūroje, metodu (kontaktinis lėkštelės paviršiaus plotas yra 20 cm²). Vietoj kontaktinių lėkštelių, gautų iš Nacionalinės veterinarijos laboratorijos ar kitos akredituotos laboratorijos, galima naudoti ir kitas parduodamas kontaktines plokšteles;

7.2. medvilninių tamponų, sudrėkintų buferiniame peptono vandenyje, metodu. Drėgniems paviršiams naudojami sausi tamponai. Tamponais tiriamasis paviršius trinamas 10 kartų iš viršaus į apačią stipriai prispaudžiant tamponą prie paviršiaus. Kiekvienas tamponas pamerkiamas į atskirą mėgintuvėlį, kuriame yra 5 ml buferinio peptono vandens.

8. Ūkio subjekte teritorinės VMVT pareigūnas paima ne mažiau kaip 10 nuoplovų, iš kurių ne mažiau kaip 3 nuoplovas ima nuo didelių objektų paviršių, kitas – nuo paviršių, su kuriais kontaktuoja produktai.

9. Nuoplovas viešojo maitinimo subjektuose teritorinės VMVT pareigūnas pirmiausia paima pradedant nuo galutinio maisto produkto laikymo vietos (patalpos); vėliau nuoplovas ima kituose viešojo maitinimo subjekto gamybiniuose cechuose. Galutinio maisto produkto laikymo vietose (patalpose) teritorinės VMVT pareigūnas nuoplovas ima nuo patalpų paviršių, įrengimų, inventoriaus, indų, darbo drabužių, darbuotojų rankų. Kituose viešojo maitinimo subjekto gamybiniuose cechuose teritorinės VMVT pareigūnas tiria pjaustymo lentų, stalų, svarstyklių paviršius, peilius, darbo drabužius, darbuotojų rankas. Plovykloje teritorinės VMVT pareigūnas tiria švarius indus, smulkų inventorių, plovimo vonių sienas, lentynėles, stalų paviršius.

10. Nuoplovas nuo įrenginių ir smulkaus inventoriaus imamos steriliais sudrėkintais vatos ar marlės tamponais braukiant per 25 cm² plotą. Paviršiniu metodu mėginiai nuo didelių įrengimų ir inventoriaus paimami sudrėkintus buferiniame peptono vandenyje tamponus braukiant per ne mažesnę kaip 100 cm² plotą. Imant nuoplovas tamponas sudrėkinamas palenkiant mėgintuvėlį ar nuleidžiant tamponą žemyn. Tamponai drėkinami ne mažiau kaip 5 sekundes ir vėliau ne mažiau kaip 20 sekundžių stipriai trinami nuoplovų ėmimo paviršiuje. Po to analogiška nuoplovų ėmimo procedūra atliekama sausu tamponu. Paėmus nuoplovas, kamštis su tamponu vėl įkišamas į mėgintuvėlį taip, kad tamponas pasinertų į skiediklį ar skystą terpę.

11. Plovimo kokybei patikrinti galima naudoti laikikliuose įtvirtintas juosteles, padengtas sterilia terpe, kurios priglaudžiamos prie įrenginio paviršiaus ir įdedamos į indelį, kuriame buvo, sandariai užsukama.

12. Medinės taros kontrolei nuoplovas teritorinės VMVT pareigūnas ima tada, kai tara paruošta naudoti. Nuoplovas imamos vatos ar marlės tamponu maždaug nuo 100 cm² sienelės, dugno ir krašto (atskirai) paviršiaus ir įdedami į mėgintuvėlį su skysta terpe.

13. Ūkio subjekto darbuotojų rankų švarą teritorinės VMVT pareigūnas tikrina (iš anksto neįspėjęs) prieš gamybos proceso pradžią arba tik tų darbuotojų, kurie tiesiogiai dirba prie švarių įrenginių arba produkcijos. Darbuotojų rankų nuoplovoms imti taip pat naudojami marlės ar vatos tamponai. Prieš tyrimą mėgintuvėlis palenkiamas, tamponas sudrėkinamas steriliu skiedikliu, ištraukiamas iš mėgintuvėlio kartu su vatos kamščiu ir juo kruopščiai aptrinamos kiekvieno darbuotojo abi rankos. Pirmiau apšluostoma kairė, po to dešinė ranka tokia seka: ūkio subjekto darbuotojo dorsalinis rankos paviršius, delnas, tarpupirščiai, nagų guoliai, panagės. Tamponas į mėgintuvėlį įkišamas taip, kad jis pasinertų į skiediklį.

14. Nuoplovas nuo darbo drabužių, chalutų teritorinės VMVT pareigūnas ima iš 4 vietų po 25 cm², svarbiausia iš žemutinės rankovių dalies ir priekinės viršutinės spec. drabužių, chalutų dalies. Nuoplovas nuo rankšluosčių teritorinės VMVT pareigūnas ima iš 2–4 vietų (100 cm²), svarbiausia nuo rankšluosčių galų.

15. Nuoplovas nuo įvairių pakavimo medžiagų teritorinės VMVT pareigūnas ima nuo 100 cm² vidinio paviršiaus ploto steriliu vatos ar marlės tamponu, tiriamąjį pakavimo medžiagos ruloną išvyniojus. Po to tamponas įkišamas į mėgintuvėlį su steriliu skiediklio tirpalu tokiu būdu, kad tamponas pasinertų į tirpalą.

16. Jei tiriami objektai yra smulkūs, tyrimui naudojami trys vienvardžiai daiktai, pavyzdžiui, trys peiliai, trys šaukštai ir pan. Vienu vatos ar marlės tamponu iš eilės apšluostomi jų paviršiai. Imant nuoplovas nuo lėkščių, stiklinių vatos ar marlės tamponu apšluostomas vidinis paviršius ir išorinio paviršiaus viršutinis kraštas per 2 cm.

17. Paimtos nuoplovas steriliai saugomos mėginių talpykloje arba plastikiniame maišelyje, nurodant jų numerį, paėmimo datą, laiką.

18. Paviršiniu metodu paimtos nuoplovas turi būti saugomos +4° C temperatūroje ir per 12 valandų pristatomos į laboratoriją ištirti.

19. Laboratorinius tyrimus atlieka Nacionalinė veterinarijos laboratorija arba bet kuri kita akredituota laboratorija.

20. Nuoplovų tiriamosios analitės nurodomos atsižvelgiant į ūkio subjekto vykdomą maisto

ir/ar pašarų tvarkymo veiklą.

21. Nuoplovų tyrimų rezultatų įvertinimas atliekamas atsižvelgiant į ūkio subjekto savikontrolės sistemoje numatytus kriterijus.

22. Nuoplovose neturi būti patogeninių mikroorganizmų.

III. APMOKĖJIMO TVARKA

23. Didmeninės prekybos, gamybos, mažmeninės prekybos ir viešojo maitinimo, pašarų tvarkymo subjektuose paimtų nuoplovų tyrimų išlaidas apmoka:

23.1. ūkio subjektas, kai:

23.1.1. nuoplovų tyrimo rezultatai neatitinka teisės aktų reikalavimų: jei vienos (iš ne mažiau 10) nuoplovų tyrimų rezultatai neatitinka teisės aktų reikalavimų, ūkio subjektas apmoka visų teritorinės VMVT pareigūno paimtų nuoplovų tyrimo išlaidas,

23.1.2. nuoplovos paimtos atliekant ūkio subjekto patikrinimą pagal informaciją, gautą iš teritorinių visuomenės sveikatos centrų ir Europos Komisijos,

23.1.3. nuoplovos paimtos pakartotinio ūkio subjekto patikrinimo metu.

23.2. VMVT, kai nuoplovos buvo paimtos valstybinės kontrolės tikslams ir visų paimtų ir ištirtų nuoplovų tyrimų rezultatai nustatyti neigiami.

24. Ūkio subjektas tyrimų išlaidas apmoka ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo tyrimų rezultatų gavimo dienos.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

25. Laboratorija nuoplovų laboratorinių tyrimų protokolus perduoda atitinkamai teritorinei VMVT.

26. Jeigu laboratorinių tyrimų rezultatai teigiami, teritorinė VMVT informuoja atitinkamą (-us) ūkio subjektą (-us) ir:

26.1. priima sprendimą dėl ūkio subjekto veiklos sustabdymo ar uždraudimo (sprendimo forma patvirtinta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. B1-367 „Dėl tipinių formų patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [63-2355](#));

26.2. nurodo atlikti ūkio subjekte patalpų valymą, dezinfekciją (jei dezinfekcija buvo atlikta – pakartotinę dezinfekciją).

Punkto pakeitimai:

Nr. [B1-344](#), 2008-06-30, Žin., 2008, Nr. 77-3057 (2008-07-08), i. k. 108110MISAK00B1-344

27. ūkio subjektas, pašalinęs trūkumus, dėl kurių buvo sustabdyta jo veikla, kreipiasi į atitinkamą teritorinę VMVT su prašymu dėl veiklos atnaujinimo. Teritorinė VMVT atlieka pakartotinį ūkio subjekto patikrinimą, kurio metu įvertinama savikontrolės sistema ir pakartotinai paimamos nuoplovos. Tuo atveju, kai pakartotinių nuoplovų tyrimų rezultatai neigiami, teritorinė VMVT priima sprendimą dėl ūkio subjekto veiklos atnaujinimo (sprendimo forma patvirtinta Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. B1-367 „Dėl tipinių formų patvirtinimo“).

Punkto pakeitimai:

Nr. [B1-344](#), 2008-06-30, Žin., 2008, Nr. 77-3057 (2008-07-08), i. k. 108110MISAK00B1-344

28. ūkio subjektas, nesutinkantis su teritorinės VMVT priimtu sprendimu, turi teisę jį apskųsti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Papildyta punktu:

Nr. [B1-344](#), 2008-06-30, Žin., 2008, Nr. 77-3057 (2008-07-08), i. k. 108110MISAK00B1-344

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Įsakymas

Nr. [B1-344](#), 2008-06-30, Žin., 2008, Nr. 77-3057 (2008-07-08), i. k. 108110MISAK00B1-344

Dėl Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2006 m. gegužės 17 d. įsakymo Nr. B1-338 „Dėl Nuoplovų paėmimo laboratoriniam tyrimui metodinių nurodymų patvirtinimo“ pakeitimo